

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XL. De Verborvm Significatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

nam coguntur ambulare, qui transgressores Canonum negant Pontificem jus eos condendi habere: item in c. Ad falsarium 7, De crimine falsi, ubi falsarii, & in cap. Tu nos 19, ubi incendiarii, mittuntur Romam Sed ne singulos recenseam, quos dabit lectio, casus reservados in cap. Dura sup. De crim falsi cap. Significavit h. tit. cap. Felicitas De penis lib. 6, Clem. 1. §. verum De heret. & alibi, unum illum præ reliquis exprimemus, quo quis in d. can. Si quis suadente manus violentas injicit in Clericum, non causâ disciplinæ, nec ex officio aut jussu superioris, sed maligno spiritali: is enim à nemine potest absolvi quàm à summo Pont. c. 1, c. Non dubium h. tit. aut saltem ab ejus Legato à latere, cui ob dignitatis splendorem Pontifex id

videtur commississe, cap. Ad eminentiam 20, c. Quod de his 26, h. tit. nisi forte aut in mortis articulo, Clem. Cupientes de penis, Conc. Trid. Sess. 14, cap. 7, ubi in articulo mortis cuilibet Sacerdoti quovis pœnitentes absolvendi facit potestatem; ad eam, nisi alia causa sub sit, veluti pauperatis, senectutis, infirmitatis Quibus tamen casibus si Episcopus veluti ad cautelam excommunicatum absolvat, ante absolutionem duo debent jurato promitti, & quod in posterum tale facinus non perpetrabit, cap. Ex tenore 10, & quod primâ occasione, ubi justum impedimentum cessabit, absolvendus à Pont. Romam ibit, cap. Mulieres 6, c. De cetero 11, h. s.

IN TIT. XL. DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

Quæ tam hoc quàm sequenti Tit. traduntur, ad totius Juris artificium referuntur. Nam cum ad quamvis Juris partem cum rebus verba concurrant, quid commodius coronidis loco ponere potuit, quàm significationes verborum ac rerum definitiones seu regulas? Ad prius itaque quod attinet, quoniam verba menti subserviunt & intentioni, non intentio verbis, quando de mente legislatoris constat, de verbis non debemus esse solliciti, cap. Intelligentia 6, c. Nihil obsistat. 7, h. tit. Quando verò non satis liquido constat, ne tunc quidem proprietati verborum semper & mordicus inhaerendum est, quippe quæ subinde vel improprie sumuntur, ut vendere pro locare, dare pro tradere, l. Verbum D. h. tit. vel per usum, penes quem norma loquendi, in

alium sensum traducatur, l. Cum lanionis §. affirmam D. De fundo instructo leg. vel denique per interpretationem ad alias res similes transferuntur, ut vocula quis etiam ad feminas, sicut ait Ulpianus in l. 1. D. eod. Sed si non constet, tunc vel legislator pro interpretatione interpellandus est, cap. Olim 16, h. t. vel ex circumstantiis & adjunctis sensus ille arripiendus, qui videtur verisimilior atque intentioni profertentis magis vicinus, d. cap. Olim c. cap. Quarenti 26, h. tit. Breviter verborum sic satis exacta haberi debet ratio, sed non tanta, ut veritatis sensus amittatur, cap. Propterea 8, h. t. Proinde etiam si sint ambigua, in aliam significationem potius accipienda sunt, ut aliquid operentur, quam ut res subiecta pereat, cap. Abbas 15, vers. Hic autem h. t.

IN TIT. XLI. ET VLT. DE REGVLIS JVRIS.

Hæc de verbis: nunc ut magis exactè velut uno fasce comprehendat omnia, aut saltem pleraque in corpore juris prius posita, de rebus, tradit Regulas, quæ nihil aliud sunt, quàm multarum rerum jure definitarum velut in vnam collectæ narrationes, seu brevitaria ac rationes, causarum decisioni, quæ eandem habent æquitatem, subservientes. Nam cum facta seu casus in civili politia infiniti sint, & indices novi emergant, ideoque difficillimæ comprehensionis, l. Non possunt c. l. seq. D. de legib. operæ

pretium fuit, certas definitiones seu axiomata, & ut Medici vocant, Aphorismos constituere, quibus summam quod de rebus in jure constitutum est explicatur. Exemplo res fiet clarior: communis illa Reg. Qui prior est tempore, potior est jure, quid aliud in se continet quàm causam & rationem, cui ille, qui daobus dominis locavit operam suam, cogatur inservire priori, l. In operis D. Locati? Cur qui aliis vigilantior pro obtinendo beneficio prius impetravit rescriptum, si cetera sint paria, debeat præferri, c. Si duobus, cap.